

TRONDHEIM KOMMUNE

Byutvikling

Trondheim - pilotkommune i universell utforming

Rapport 2006

1. Innledning

Trondheim kommune er med i et nasjonalt utviklingsarbeid som skal bidra til å bringe arbeidet med universell utforming framover i Norge. Trondheim kommune ble 16.11-05, sammen med 15 andre kommuner på landsbasis, utnevnt av Miljøverndepartementet til Pilotkommune i universell utforming. Gjennom pilotkommune-prosjektet utfordres kommunen å finne varige løsninger som kan øke tilgjengelighet for alle på kort og lang sikt. Prosjektet har varighet frem til 2009. Følgende visjon er førende: "Pilotkommuner for universell utforming gir lokalsamfunn med god tilgjengelighet, likeverd, deltaking og valgfrihet for alle." Visjonen er nedfelt i Miljøverndepartementets prosjektbeskrivelse for pilotkommunesatsning.

Denne rapport sendes Miljøverndepartementet innen 01.11.06 og vil legges frem for formannskapet til orientering. Rapport legges ut på Trondheim kommunes nettside til orientering.

2. Politisk grunnlag og organisering av arbeidet

Gjennom en større sak, "Trondheim- en funksjonsvennlig by", ble det 25.01.2005 fattet et politisk vedtak: "Formannskapet vedtar at prinsippet om universell utforming skal legges til grunn for planlegging og utførelse i Trondheim kommune."

Organisering av arbeidet er i Trondheim kommune valgt til en løpende driftsorganisering. Sektoransvarsprinsippet gjelder med hensyn til praktisk arbeid med universell utforming. Trondheim kommune har fra 01.08.05 prioritert en 100% fast stilling organisert under rådmannens fagstab, byutviklingsområdet. Rådgiver skal være pådriver og rådgiver med hensyn til arbeid vedrørende universell utforming. Det vil i det videre arbeid bli oppnevnt kontaktpersoner i de ulike etater/enheter med hensyn til universell utforming. Dette for informasjonsflyt, tiltak for kompetanseheving internt og styrking av tverretattlig samarbeid rundt temaet.

Trondheim kommune har i rapporteringsperioden 2006 prioritert arbeid for å oppnå bygninger av universell utforming; Dette gjennom utarbeidelse av veiledere til verktøy for prosjektering. Tilsyn går etter plan-og bygningslovenvedrørende TEK kap. 10, brukbarhet og tilgjengelighet. Pilotkommunearbeidet er også knyttet til tydelighet av universell utforming i reguleringsbestemmelser og dennes betydning for gode resultat. Det er i perioden utarbeidet et eget designprogram for Midtbyen der universell utforming er vektlagt. Konkrete prosjekt viser til resultat der prinsipp om universell utforming er lagt til grunn. Trondheim kommune kan gjennom konkrete prosjekt vise til brukermedvirkning i samarbeid med Rådet for funksjonshemmede, Handikapforbundet, Blindeforbundet og Astma –og allergi forbundet. Andre involverte instanser i arbeidet har vært SINTEF, NTNU, HIST, Husbanken, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Visit Trondheim AS, Citymanager, BE(Statens bygningstekniske etat).

3. Beskrivelse av resultat for perioden 2006, basert på prosjektplan(Vedlegg1)

Hovedmål 1

Øke kompetanse vedrørende universell utforming internt i Trondheim kommune

Resultatmål: Opplæring/kompetanseheving tverrsektorielt i Trondheim kommune:

Presentasjon av universell utforming ved bruk av bilder og samtale rundt tema i etterkant er utført til Trondheim eiendom, Byggesakskontoret og Byplankontoret. Det er imidlertid behov for å gjenta slike presentasjoner for å øke forståelse for temaet.

Resultatmål: "Veileder publikumsbygg" er innarbeidet som et prosjekteringsverktøy til bruk internt i kommunen.

Trondheim kommune har utarbeidet en egen "veileder publikumsbygg" Det blir vist til veilederen i forhåndskonferanser. Tilsvarende veileder utarbeides med hensyn til flerleilighetsbygg. Utarbeidelse av denne veileder er støttet av Statens bygningsstekniske etat (BE) med kr. 150.000,-. Anbefalinger i veilederen vil være viktig dokument til BE for revidering av statlig veileder "Bygg for alle".

Resultatmål: Verktøy blir utarbeidet i kommunen som grunnlag for mer presise reguleringsbestemmelser for å oppnå universell utforming både i utomhusanlegg og bebyggelse.

Prosjektet: Universell utforming i plan- og byggesaker er to-delt.

Delprosjekt 1 med tittelen Universell utforming i dagens plan- og byggesaker hadde til hensikt å støtte utviklingen av en veileder for universell utforming av flerleilighetsbygg. Delprosjekt 1 er nylig avsluttet med en sluttrapport under tittelen:

Universell utforming i dagens plan- og byggesaker"

Case A: Nedre Elvehavn, Elvehavn Brygge

Case B: Rosenborg Park

Prosjektresultater: Sluttrapporten anfører at de statlige minstekravene i TEK (REN) synes utilstrekkelige – og ikke automatisk leder til godt, egnede boliger for bevegelseshemmede. Rapporten anbefaler bruk av reguleringsbestemmelser til kommunal skjerping av boligkvaliteten på dette området – og likeså at man utvikler supplerende og skjerpede minstekrav til støtte for reguleringsbestemmelser og tilsyn.

Delprosjekt 2

Retningslinjer, reguleringsbestemmelser, analysemetoder

Her samarbeider kommunen i to prosjekt som drives av SINTEF

Reguleringsbestemmelsene skal være:

- Presise og entydige for tiltakshaver, utbygger og andre aktører
- Konkrete i forhold til tilgjengelighet
- Håndterbare i forhold til byggesaksbehandlingen
- Innenfor plan-og bygningslovens rammer

Status: Prosjektet er noe forsinket fra Trondheim kommune og SINTEF sin side

Gjennomgang og samordning vil skje uke 45. Endelig slutføring vil skje ved rapportskrivning våren -07.

Hovedmål 2

Øke kompetanse og tverrsektorielt samarbeid mellom Trondheim kommune og eksterne aktører i henhold til universell utforming.

Resultatmål: Konferanse i universell utforming

Konferanse i universell utforming ble 28.09.2006 arrangert i regi av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Husbanken og Trondheim kommune. 90 deltakere. Vi opplevde en stor interesse for tema. Det planlegges oppfølgende konferanser og med mulighet for større fokus rettet mot entrepenør og arkitekter fra utbyggerside.

Resultatmål: Samarbeid er etablert med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Samarbeid er etablert med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag vedrørende arbeid rettet mot folkehelse der universell utforming har en naturlig plass.

Resultatmål: Universell utforming, drøfting og forslag til begrephåndtering.

Prosjektet er ledet av SINTEF og er avsluttet høsten-2006

Resultatmål: Strindheim skole fremstår med universell utforming

Det ble i prosjekteringsfasen av Strindheim skole lagt vekt på universell utforming. SINTEF har i samarbeid med Trondheim kommune evaluert Strindheim skole med den hensikt å få frem hvilke løsninger som er utført i henhold til universell utforming, og hvorvidt disse er

funksjonelle for brukere. Prosjektet var støttet av Deltasenteret og resultat er presentert i en SINTEF rapport. Arbeidet har fått stor verdi og er blitt presentert i ulike fora.

Resultatmål: Planleggere av større festivaler tar hensyn til kriterier for universell utforming: Citymanager er et samarbeids- forum for planlegging av større arrangement i Trondheim kommune. Høsten –06 ble en sjekklister over prinsipp knyttet til tilgjengelighet og arrangement av store festivaler utarbeidet. Sjekklister er lagt ut på Citymanager sine nettsider

Hovedmål 3

Trondheim kommune har videreutviklet målrettet samarbeid med kommunalt råd for funksjonshemmede og aktuelle brukerorganisasjoner.

Resultatmål: Brukermedvirkning

I tillegg til 3 andre pilotkommuner er Trondheim kommune i gang med arbeid knyttet til en mal for å oppnå et godt samarbeid mellom ulike etater, administrasjon og kommunalt råd for funksjonshemmede. Første møte er avholdt i denne arbeidsgruppa i regi av Deltasenteret.

Arbeidet ventes sluttført våren 2007.

Resultatmål: ”Trondheims-guiden” viser til tilgjengelighet.

Rådet for funksjonshemmede har initiert ønske om en turistguide med tilgjengelighetsymbol. Kartlegging er utført av to ergoterapeuter i Trondheim kommune i samarbeid med Handikapforbundet. Dette gir den besøkende turist og innbygger i Trondheim en god oversikt over tilgjengelighet vedrørende tiltak omtalt i guiden. Videreføring av pictogram vil også bli overført til bykart plassert i Midtbyen samt til nettversjon der severdigheter og hotell er omtalt.

Hovedmål 4

Sikre valg av fysiske løsninger med god tilgjengelighet, sikkerhet, miljøkvalitet og estetikk.

Resultatmål: Sikre tilgjengelighet i publikumsbygg:

Det er i Trondheim kommune igangsatt fortløpende tilsyn med krav gitt i plan- og bygningsloven §74. nr.1 jf. tekniske forskrifter kapittel 10 på tiltak som i brann- og eksplosjonsvernloven er definert som ”særskilte brannobjekt”/publikumsbygg. Tilsynet har skissert mulighet for stikkprøvekontroll/tematilsyn på brukbarhet/tilgjengelighet også for andre typer tiltak som er omfattet av søknadsbehandling etter plan- og bygningslovgivningen. Oppfølging av avvik fra krav gitt som minimumsløsninger til tekniske forskrifter og som det ikke er gjort kompensierende tiltak for, hjemles i henhold til plan- og bygningsloven §77 og §113 .

Resultatmål: Vise til erfaringer og konkrete løsninger som ivaretar universell utforming

Utforming av rådhuset.

Omfattende tiltak er utført med den hensikt å tilrettelegge femkommelighet for rullestol inn hovedinngang på lik linje med øvrig publikum. Tiltak er utført for å gjøre bygget fremkommelig for svaksynte og orienteringshemmede samt hørselshemmede. Resultat gir økt brukervennlighet for alle. Rådhuset fremstår som et godt eksempel for tilrettelegging der estetikk og funksjonalitet er ivaretatt i en verneverdig bygning. Det vises til presentasjon med bilder av resultat.

Utforming av park/gårdsrom i klostergata

Prosjektet vil være utformet ut fra prinsipp om universell utforming. Det er lagt stor vekt på brukermedvirkning i planprosessen. Prosjektering er utført og gjennomføring av tiltak vil skje våren-07.

Valgløkaler med universell utforming

Alt av valglokaler i Trondheim kommune skal fremstå med økt tilgjengelighet. Valglokaler er kartlagt med hensyn til universell utforming. Det er utarbeidet en rapport med oversikt over hforbedringstiltak. Dette er tiltak som også bedrer byggene med hensyn til ulike bruksområder. Flere av valglokalene er skolebygg. Noen valgsteder blir også flyttet til helse- og velferdsentra innen valgkretsen.

Mottatte tilskuddsmidler fra Samferdselsdepartementet, BRA-programmet 2006-2009.

Tiltak i forbindelse med årets mottatte tilskuddsmidler fra Samferdselsdepartementet, BRA-programmet 2006-2009, er under prosjektering/utførelse. Tilskuddsmidlene ble mottatt i sommer og må benyttes i inneværende år. Midlene benyttes til prosjektering, utvikling og gjennomføring av omsøkte tiltak. Det er forutsatt at prinsippene om universell utforming skal følges i gjennomføringen- Tilskuddsordningen administreres av Statens vegvesen.

Vegdirektoratet har fått utarbeidet et rapporteringsopplegg for tildelingen som fordrer nærmere rapportering fra kommunen ved nyttår for hvert av de omsøkte deltiltakene.

Øya sykehjem

Innspill er bragt inn og rapport skrevet vedrørende universell utforming av nye øya sykehjem med tilhørende lokaler for universitetet og høyskole. Prinsipp om universell utforming er førende i planlegging av dette omfattende bygg. Bygget er planlagt ferdigstillt 2008.

Utforming av barnehagebygg

Trondheim kommune legger vekt på utforming av barnehagebygg ut fra prinsipp om universell utforming. Full barnehagedekning er utført i kommunen.

Hovedmål 5

Synliggjøre arbeidet Trondheim kommune gjør med hensyn til universell utforming.

Resultatmål: Deltakelse med innlegg vedrørende Trondheim kommunes arbeid med universell utforming. Innlegg er femført ved følgende konferanser med tema universell utforming:

- Konferanse arrangert av NITO og Norsk Ergoterapeutforbund, 13.09.06
- Samarbeidskonferanse arrangert av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Husbanken, Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune. 28.09.06
- Konferanse arrangert av NAL, Norske arkitekters landsforbund, 11.10.06
- Konferanse arrangert av Lillehammer kommune 17.10.06
- Kurs i universell utforming, arrangert av NHV, Nordiska Høgskolan for folkehelsevetenskap i Gøteborg. Kurset støttes fra Miljøverndepartementet.nov 06
- Innlegg ved Øvre Eiker og Time kommune måtte avlyses p.g.a. uforutsatt årsak.

Resultatmål: Tydeliggjøre universell utforming til media

Artikkel er skrevet i Byavisa vedrørende universell utforming og Strindheim skole er trukket frem som et eksempel. Adesseavisen skrev artikkel vedrørende tilrettelegging av rådhuset.

4. Detaljbeskrivelse av temaområder og eksempler, Se powerpointpresentasjon.

Tilleggsinformasjon:

- Universell utforming er et av hovedkriteriene for utforming av CAMPUS, sammenslåing av HIST og NTNU. Universell utforming er lagt inn i førende planleggingsdokument.
- Universell utforming legges til grunn for utforming av Trondheim Torg. Det utarbeides et forprosjekt med detaljeringsnivå vedrørende elementer, ledelinjer, materialbruk, fargeforskjeller, belysning og tilgjengelighet. Repr. Fra Rådet for funksjonshemmede taes med i planleggingsprosessen.
- Universell utforming er et førende prinsipp i søknaden om Ostatus. Notat er utarbeidet vedrørende universell utforming og blir lagt til grunn for videre planlegging.